

10. Závěr a úvahy de lege ferenda

Neoprávněné užívaní počítačových programů či jiných autorsky chráněných děl je zajisté jedním ze současných společenských problémů. Příčin můžeme identifikovat hned několik. Jako první se ukazuje velice snadná dostupnost technických prostředků pro běžného člověka. Jak bylo v práci zmíněno, je běžnou praxí mít v domácnosti počítač s připojením k internetu a zároveň CD/DVD vypalovací mechanikou. Takovéto vybavení lze již zakoupit za minimální náklady.

Druhým faktorem bude bezesporu snadná dostupnost prostředků pro šíření chráněných děl, zejména pomocí výměnných sítí v rámci sítě internet, ke kterému se bez potíží dostane i laický uživatel. Autorská práva jsou porušována v masivním měřítku, tresty a exemplární potrestání neexistují téměř žádná a tak má většina pachatelů pocit falešného bezpečí. Tento pocit částečně způsobuje anonymní prostředí internetu. Domnívám se, že kdyby českými médii proběhlo několik případů potrestání koncového uživatele za sdílení či stahování autorsky chráněných děl, dostala by se tato činnost do podvědomí veřejnosti jako nezákonná a působila by jako určitá forma prevence odrazující určitou část uživatelů od porušování těchto práv.

Ze strany veřejnosti a uživatelů často slyšíme mnohá zdůvodnění, proč zrovna ta jejich činnost je v pořádku. Ať už se lidé odvolávají na to, že to tak dělají všichni, či že jsou počítačové programy předražené, nebo dokonce že se jedná o sport či koníček a že to vlastně dělají pro zábavu, žádný z těchto argumentů nelze akceptovat a vždy se bude jednat o porušování autorských práv.

Společenské řešení snížení míry porušování autorských práv lze spatřovat v několika možnostech. První je snížení cen počítačových programů a jiných autorsky chráněných děl na takovou úroveň, kdy si je bude většina uživatelů ochotna koupit. Záměrně uvádím slovo „většina“, jelikož existují i uživatelé, kteří by za kvalitní program nebyli ochotni zaplatit ani 1,- Kč. Druhou možností je vyvinutí takové ochrany proti kopírování, kterou by nebylo možné prolomit. Tudit by sloužila jen takovému uživateli, kdo si takto chráněné autorské dílo legálně zakoupí či na něj sjedná licenční smlouvu. Obě tyto možnosti jsou jen těžko realizovatelné a nebál bych se je zařadit do skupiny utopických přání, která pravděpodobně nikdy nebudou splněna. Ze společenského hlediska tedy nezbyvá neť na veřejnost působit různým druhem

Závěr a úvahy de lege ferenda

51

protipirátských kampaní či vytvořit exemplární rozsudky a využít je jako prostředek prevence.

Z právního hlediska lze považovat současnou právní úpravu této problematiky za nedostatečnou. Ani v celosvětovém měřítku nenajdeme příliš mnoho průlomových rozhodnutí ze soudní praxe, natož pak v rámci České republiky. V případě členů warez scény se bude stále narážet na stejné problémy, mezi něž patří zejména zašifrovaná data a nemožnost přinutit pachatele sdělit heslo či vypovídat. Tyto instituty jsou zakotveny již v Ústavě České republiky a dále provedeny v mnoha dalších zákonech. Jen těžko si lze představit změnu legislativy v tomto směru a proto je nutné se zaměřit jinam.

Současná právní úprava je založena na subjektivním principu odpovědnosti a tedy i zavinění. V případě trestního postihu jsou soudy nuceny v rámci zásad trestního práva beze vší pochybnosti identifikovat pachatele i kompletní seznam jím porušených autorských děl. Dokazování bude často velice obtížné a ani do budoucna zřejmě nepovede k úspěšnému konci, pokud nedojde ke změně.

Taková změna by mohla spočívat v objektivní odpovědnosti alespoň u některých článků řetězce osob porušujících autorská práva. Pokud by byla například osoba provozující FTP server objektivně odpovědná za jeho obsah, či za data z něj šířená, bylo by dokazování mnohem snazší. Taktéž v rámci domácností by se mohla přenést odpovědnost na osobu, která uzavřela smlouvu s poskytovatelem služby připojení k internetu. Pokud by pak docházelo ze strany tohoto uživatele k porušování autorských práv, bylo by jej možné odpojit od internetu, či shledat odpovědným za takové porušení byť jen na bázi osoby uvedené ve smlouvě. Určitě bude mnoho odpůrců, kteří budou namítat, že jejich připojení k internetu mohl někdo zneužít, ale je přeci obecnou povinností každého uživatele si svůj počítač zabezpečit. To by pak každý mohl na ulici nechat ležet legálně drženou, nabitou a odjištěnou zbraň a doufat, že ji nikdo nepoužije. Proti objektivní odpovědnosti bude mnoho odpůrců, ale vezměme si příklad třeba z Německa, kde majitel vozidla je plně odpovědný za spáchání přestupku jeho vozidlem, i když ho sám neřídil... Bylo by takto možné v případě počítače či internetu?